

SZABADIDŐ ÉS KÁBÍTÓSZER- HASZNÁLAT

EMCDDA miniútmutató

HUMLI VIKTÓRIA

Alábbi recenziónk áttekintést nyújt arról, hogy mit kell figyelembe venni a fesztiválokon, az éjszakai életben és más szabadidős környezetben a kábítószerekkel kapcsolatos problémákra adott egészségügyi és szociális válaszok tervezésekor vagy megvalósításakor. Áttekinti a rendelkezésre álló intervenciókat és azok hatékonyságát, valamint a szakpolitikára és a gyakorlatra kifejtett hatásokat is megvizsgálja.

Áttekintés

Kulcskérdések

A bárók, éjszakai klubok és egyéb szórakozóhelyek lehetőséget biztosítanak az európai fiatalok számára a szórakozásra. A nyári hónapokban a nagy zenei fesztiválok látogatók ezreit vonzzák, akik között a pszichoaktív szerek használata sokkal gyakoribb, mint a lakosság körében. Az éjszakai szórakozóhelyeken történő kábítószer- és alkoholfogyasztás számos egészségügyi és társadalmi problémával járhat, beleértve az akut mérgezést, az eszméletvesztést és a nem szándékos sérüléseket, az agresszív viselkedést és erőszakot, a nem biztonságos szexet és a szexuális erőszakot, valamint az alkohol vagy kábítószer hatása alatt történő vezetést. Mivel ezen ártalmak közül sok az akut túlzott fogyasztáshoz

kapcsolódik, az éjszakai életben számos intézkedés célja a biztonságosabb használati szokások előmozdítása és az ilyen környezetben anyagokat használó emberek biztonságának javítása (URL1).

Válaszlehetőségek

A legtöbb szabadidős környezetből származó adat az alkohollal kapcsolatos, a kábítószer-használattal kapcsolatos megbízható eredmény igen kevés.

- A fiatalok számára a szabadidős környezetben prevenciós vagy ártalomcsökkentő információs anyagokat lehet biztosítani.
- A környezeti stratégiák megbízhatóbbak (pl. a zsúfoltság csökkentése, pihenőszobák és ingyenes víz biztosítása, ételkiszolgálás, valamint a viselkedésre és a belépésre vonatkozó szabályok betartatása révén).
- A kábítószer-ellenőrző szolgáltatások lehetővé teszik, hogy a kábítószer-használó személyek kémiai ellenőriztessék az anyagokat, így némi tájékoztatást kapnak a minták tartalmáról.

Európai kép

- Európa-szerte más-más környezeti megközelítéseket - köztük szabályozási intézkedéseket - alkalmaznak az éjszakai életben előforduló kábítószerekkel kapcsolatos problémák kezelésére. A strukturált, tényeken alapuló környezeti megelőzési megközelítéseket ma már több országban alkalmazzák.
- A „NEW NET” (Nightlife Empowerment & Well-being Network) tartalmazza a biztonságosabb éjszakai életre, és a kábítószer-ellenőrzésre vonatkozó bevált gyakorlati szabványokat.

- A „STAD in Europe” projekt célja, hogy az éjszakai szórakozóhelyeken és fesztiválokon, valamint más nyilvános- és magánkörnyezetekben küzdjön a súlyos, epizódszerű alkoholfogyasztás ellen.
- Európa-szerte létrehoztak drogellenőrző szolgáltatásokat, de nem minden országban működnek.

A fesztiválokon, az éjszakai életben és egyéb szabadidős környezetben történő kábítószer-használathoz kapcsolódó legfontosabb kérdések

A bárok, éjszakai klubok és más szórakozóhelyek lehetőséget nyújtanak az európai fiataloknak a szocializálódásra és a kikapcsolódásra. A nyári hónapokban a nagy zenei fesztiválok látogatók ezreit vonzzák, akik körében a pszichoaktív szerek használata sokkal gyakoribb, mint a lakosság körében.

A tiltott kábítószer-használat mellett, a túlzott alkoholfogyasztás is gyakori ezeken a szórakozóhelyeken. Egy kilenc európai városban végzett tanulmány becslése szerint az éjszakai szórakozóhelyek látogatóinak több, mint háromnegyede legalább egyszer részeg volt az elmúlt négy hétben. A szórakozóhelyeken történő kábítószer- és alkoholfogyasztás számos egészségügyi és társadalmi problémához kapcsolódik, ide tartoznak az akut egészségügyi kockázatok és egyéb problémák, mint például a részegség, az eszméletvesztés és a nem szándékos sérülés, az agresszív viselkedés és erőszak, a nem biztonságos szex és a szexuális erőszak, valamint az alkohol vagy kábítószer hatása alatt történő vezetés. Ezen ártalmak többsége egy vagy több szer mértéktelen, azaz egy adott alkalommal történő túlzott fogyasztásához kapcsolódik. Ennek eredményeképpen számos válaszintézkedés célja a biztonságosabb használati szokások előmozdítása és a szerhasználó emberek biztonságának növelése. Aggodalomra ad okot, hogy sok országban a kábítószer-használatot ezekben a helyzetekben egyre inkább normálisnak tekintik, miközben a

kábítószer-használattal kapcsolatos kockázatokat alábecsülik. További aggodalomra ad okot az is, hogy egyre többféle szer áll rendelkezésre, amelyek közül soknak az összetevője és pszichoaktív hatása ismeretlen.

A fesztiválokon, az éjszakai életben és más szabadidős környezetben előforduló kábítószerrel kapcsolatos problémákra adott bizonyítékok és válaszok

A legtöbb eredmény a szabadidős környezetben történő válaszlépésekkel kapcsolatban az alkoholfogyasztással kapcsolatos. Egyre több adat áll rendelkezésre az olyan beavatkozások hatékonyságára vonatkozóan, amelyek a kábítószer-használatot célozzák meg ezekben a környezetben, ugyanakkor még kevés beavatkozást értékeltek. E korlátok ellenére az alkoholfogyasztásra és az alkohollal kapcsolatos problémákra adott válaszlépésekre vonatkozó adatok valószínűleg hasznosak lehetnek a kábítószerrel kapcsolatos problémák vizsgálatakor.

Az „Egészséges éjszakai élet eszköztára” (Healthy Nightlife Toolbox) három adatbázist tesz elérhetővé:

- az értékelt beavatkozásokat;
- az e beavatkozásokkal kapcsolatos szakirodalmat;
- valamint az éjszakai életben történő alkohol- és drogprevencióval kapcsolatos egyéb szakirodalmat (URL2).

Az elérhető beavatkozások fő típusai:

Összehangolt többkomponensű megközelítések

A többkomponensű megközelítések számos párhuzamos stratégiát foglalnak magukban, mint például a közösségi

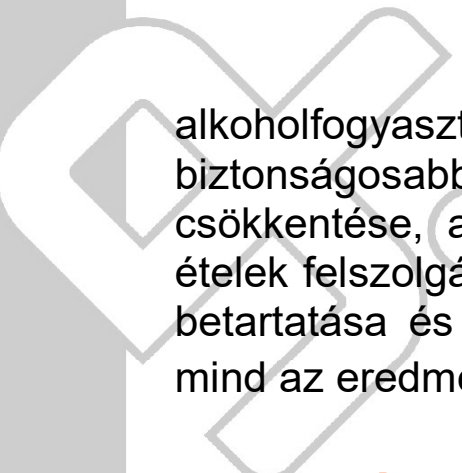
mozgósítás, a személyzet képzése és a bűnüldözés. Az érdekelt felek közötti partnerségek megkönnyíthetik a hatékony beavatkozások végrehajtását. A helyi önkormányzatok, a szórakozóhelyek tulajdonosai vagy üzemeltetői, a rendőrség és az egészségügyi szolgálatok közötti partnerségek célja a közösségek mozgósítása azáltal, hogy felhívják a figyelmet az egyes ártalmakra, és megalapozzák a megelőző intézkedéseket. Az értékelt közösségi beavatkozások száma lassan növekszik. A több összetevőből álló beavatkozások hatással lehetnek az erőszak, a problémás alkoholfogyasztás és az utcai balesetek előfordulására.

Jogi intézkedések

Az olyan problémákat, mint a fiatalok alkoholfogyasztása, az éjszakai szórakozóhelyeken vagy azokon kívül elkövetett erőszak és az ittas vezetés, valószínűleg legjobban a többkomponensű közösségi beavatkozásokkal lehet kezelni. Ezek magukban foglalják a megelőzési szolgálatokat, a szabályozó hatóságokat, az éjszakai élet szereplőit, valamint a megfelelő szabályozási intézkedések rendőri felügyeletét és végrehajtását. Utóbbi magában foglalhatja a magas kockázatú szórakozóhelyeken tett rendőrségi razziákat, és a belépéskor történő ellenőrzést. Ezek az intézkedések bizonyítottan hatékonyan csökkentik az alkohollal kapcsolatos problémákat, de pozitív hatásuk gyorsan csökken, ha nem hajtják végre őket rendszeresen, és nem kapcsolódnak valódi elrettentő intézkedésekhez, mint például az üzemeltetői engedély elvesztése a szabályok be nem tartása esetén.

Környezeti stratégiák

Az alkohollal és kábítószerrel kapcsolatos problémákat súlyosbíthatja az a fizikai és társadalmi környezet is, amelyben a szórakozóhelyek működnek. A megengedő környezet (pl. a bódult viselkedés tolerálása, az akciós italok, a rossz tisztaság, a zsúfoltság, a hangos zene) elősegítheti a nagyobb mértékű

alkoholfogyasztást és ez a kábítószer-használatot. A biztonságosabb terek és helyszínek kialakítása, a zsúfoltság csökkentése, a hűsítő vagy pihenőhelyiségek biztosítása, az ételek felszolgálása, a viselkedésre vonatkozó világos házirend betartatása és a kiskorúak hozzáféréseinek megakadályozása mind az eredményes környezeti stratégiákhoz tartoznak.

A személyzet képzése és az elsősegélynyújtási szolgáltatások elérhetősége

A bárpultosok, biztonsági őrök és a szórakozóhelyeken dolgozó egyéb személyzet megfelelő képzése a tájékoztatást és a készségfejlesztést ötvözi. A tárgyalt területek közé tartozhatnak az alkoholra vonatkozó jogszabályok, az alkohol és a kábítószer-fogyasztás pszichoaktív hatásai, az alkohol és az erőszak közötti összefüggések, az elsősegélynyújtás, a felelős italfelszolgálás (pl. hogyan lehet megtagadni a részeg vendégek kiszolgálását), a konfliktuskezelés és a helyiségben történő kábítószer-kereskedelemre való reagálás. A személyzet képzésének hatékonyságára vonatkozó eredmények nem meggyőzőek, részben azért, mert ezeken a helyeken nagy a személyzet fluktuációja. Az éjszakai szórakozóhelyek és fesztiválok személyzetének biztonságát és egészségét célzó beavatkozásokat is sürgősen meg kell fontolni.

Az orvosi elsősegély-szolgálatok gyorsabb felismerést és gyorsabb reagálást eredményezhetnek a kábítószerrel kapcsolatos vészhelyzetekben, ami életet menthet meg, és csökkentheti a kórházi sürgősségi osztályokra való szállítás idejét. Számos iránymutatás létezik az éjszakai szórakozóhelyeken előforduló akut vészhelyzetekre való reagálásra.

Kábítószer-vizsgálat

Számos európai országban a kábítószer-vizsgálat a szélesebb körű ártalomcsökkentési stratégiák részét képezi, de ez nem mentes az ellentmondásoktól (URL3). Bár a szerek kémiai ellenőrzése a kábítószer-fogyasztó emberek számára nyújthat némi információt az általuk potenciálisan használt anyagokról, a kritikusok attól tartanak, hogy a fogyasztókat tévesen megnyugtatják, hogy a bevizsgált kábítószeres biztonságosan használható. A kérdés kommentálását megnehezítik a vizsgálatokhoz használt különböző analitikai megközelítések, valamint az illegális kábítószerpiacon forgalmazott anyagok és keverékek gyors és pontos kémiai elemzésének technikai nehézségei. Mindazonáltal a kábítószeres bevizsgálása lehetőséget nyújt arra, hogy olyan embereket is elérjünk, akik általában nem vesznek részt a többi szolgáltatásban (pl. orvosi vizsgálatok, tájékoztatás, ártalomcsökkentés), vagy nem tekintik problémásnak a kábítószer-fogyasztásukat. A szerek vizsgálata a hatóságok számára is hasznos információkat szolgáltat. Előfordul, hogy riasztást adnak ki, ha egy nagyon erős hatású MDMA tablettát fedeznek fel. Tekintettel az európai kábítószerpiac fejlődésére és bevizsgálás iránti növekvő érdeklődésre, prioritásként kell kezelni a különböző kábítószer-ellenőrző modellek hatásának értékelését.

Oktatás és prevenció és ártalomcsökkentő anyagok biztosítása az éjszakai szórakozóhelyek használói számára

Az éjszakai életben mozgó fiatalokat el lehet látni prevenció vagy ártalomcsökkentő tájékoztató anyagokkal, például a részegségről és a kapcsolódó ártalmakról szóló brosrakkal és szórólappal. A hasonló korú oktatók hitelesebbnek tűnnek az ártalmakkal és az ártalomcsökkentéssel kapcsolatos információk átadásában. Ezeket a tevékenységeket támogathatják olyan weboldalak és alkalmazások, amelyek részletesebb információkat nyújtanak a kábítószeresről, az

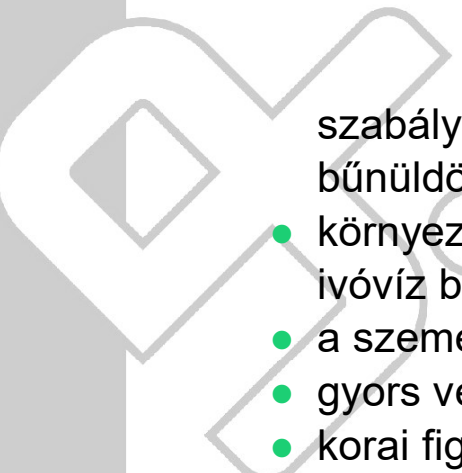
alkoholról és a kapcsolódó kockázatokról, valamint tippeket adnak a lehetséges ártalmak elkerülésére. A kiemelt ártalomcsökkentési stratégiák népszerűsítése igen fontos, ilyen például az alkohol- és kábítószer-befolyásoltság alatt történő vezetés helyett a kijelölt sofőrök. A kutatási eredmények azonban azt mutatják, hogy a pusztán tájékoztatás nem hatékony módja a kábítószerrel és alkohollal kapcsolatos problémák csökkentésének. Ugyanakkor egyetértés van abban, hogy fontos megbízható tájékoztatást nyújtani a különböző anyagokról, a hozzájuk kapcsolódó kockázatokról és az ártalmak minimalizálásának módjairól. A kockázatkommunikációs stratégiáknak azonban biztosítaniuk kell, hogy a nyújtott információk alapján az emberek olyan döntéseket tudjanak hozni, amelyekkel minimalizálni tudják a káros következményeket, ugyanakkor ezeknek a tájékoztatásoknak kerülniük kell az olyan terminológiát, amely a kábítószereket vonzóbbá teheti. Ezért a jövőbeli kutatások fontos területe annak megértése, hogy miként lehet a kockázatot úgy kommunikálni, hogy az a kívánt hatást gyakorolja a viselkedésre, és elkerülje a nem szándékolt negatív következményeket.

Az éjszakai szórakozóhelyeken jelentkező kábítószer-problémák kezelésének bevált gyakorlata

A rendelkezésre álló kutatási eredmények és szakértői vélemények azt sugallják, hogy kiegyensúlyozott megközelítésre van szükség a szabadidős éjszakai élethez kapcsolódó, kábítószerrel és alkohollal kapcsolatos egészségügyi és társadalmi problémák kezeléséhez (URL4). Az egyes szükséges intézkedésekkel kapcsolatban kevésbé van egyetértés, bár az alábbi pontok mindegyike megfontolandó az e területre adott átfogó reakció részeként:

- összehangolt és többkomponensű beavatkozások, az általános egészségügyi és sürgősségi ellátók, a

-
- szabályozó szervek, valamint a rendőrség és a bűnüldözés bevonásával (URL5);
  - környezeti stratégiák (pihenőszobák vagy ingyenes ivóvíz biztosítása) (URL6);
  - a személyzet képzése ezeken a helyszíneken (URL7);
  - gyors vészhelyzeti válaszingyintézkedések (URL8);
  - korai figyelmeztető rendszerek és a fogyasztott anyagok nyomon követése, beleértve a kábítószer-vizsgáló szolgálatokat is;
  - prevenciós és ártalomcsökkentő anyagok biztosítása - bár ezek önmagukban nem valószínű, hogy hatékonyak lennének (URL9).

Összességében az alkohollal kapcsolatos károk csökkentésére irányuló beavatkozások hatékonyságára vonatkozó bizonyítékok erősebbek, mint a kábítószerrel kapcsolatos károké.

Európai kép: a fesztiválokon, az éjszakai életben és más szabadidős környezetben a kábítószerrel kapcsolatos problémákra reagáló beavatkozások elérhetősége

Európa-szerte többféle megközelítést alkalmaznak az éjszakai életben és egyéb szabadidős környezetben előforduló, kábítószerrel kapcsolatos problémák kezelésére. Számos európai projekt dolgozott ki iránymutatásokat és szabványokat az éjszakai szórakozóhelyeken történő megelőzési és ártalomcsökkentési tevékenységekhez.

A „NEW NET” (Nightlife Empowerment & Well-being Network) az egészségfejlesztés és az éjszakai élet területén tevékenykedő közösségi civil szervezetek és más szakemberek európai hálózata. Támogatja a biztonságosabb éjszakai életet, a kábítószer-vizsgálatra és az oktatók képzésére összpontosító

bevált gyakorlatok végrehajtását. A biztonságosabb éjszakai élet címke azt jelzi a fogyasztóknak, hogy egy adott szórakozóhely megfelel-e a hivatalos minőségi előírásoknak, míg a charta az érintett érdekelt felek által elfogadott iránymutatásokat tartalmazza.

A több uniós tagállam és Norvégia részvételével zajló „Club Health” projekt célja a betegségek (különösen a függőségek és a szexuális úton terjedő fertőzések), a balesetek, a sérülések és az erőszak csökkentése az éjszakai szórakozóhelyeken. A projekt sok standardot is közzétett a szabadidős szórakozóhelyek biztonságának javítása érdekében.

Jelenleg Európa-szerte strukturáltabb, bizonyítékokon alapuló környezeti megelőzési megközelítéseket vezetnek be, erre példa a „STAD in Europe” (SiE) projekt. Hollandiában a rendőrség, az éjszakai élet szereplői és az érintett szolgálatok (megelőzés és ártalomcsökkentés) közötti együttműködés hatással van az erőszakra, a szexuális támadásokra és a kórházi felvételekre.

Ritkábban alkalmazott szabályozások az "átalánydíj" vagy a "happy hour" tilalma, a minimális italár, az ittas személyek kiszolgálásának megtagadása, a személyzet kötelező képzése, a kiskorúak belépésének tilalma, az éjszakai szórakozóhelyek sűrűségének és nyitvatartási idejének korlátozása, valamint az "almalé-törvény", amelynek értelmében minden italozóhelyen a legolcsóbb italnak alkoholmentesnek kell lennie.

Az EMCDDA együttműködésével az Euro-DEN hálózat által készített, az éjszakai szórakozóhelyeken előforduló ártalmakra vonatkozó iránymutatások az akut kábítószer-toxicitással a sürgősségi osztályokon klinikai vizsgálatot igénylő egyének azonosítására vonatkoznak, és akikhez a sürgősségi ellátókat kell hívni. Ez lehetővé teszi a sürgősségi ellátók számára az akut kábítószer-toxicitásból eredő jelentős morbiditás

legnagyobb kockázatának kitett személyek korai felismerését és kezelését.

Amint azt a fentiekben kiemeltük, Európában számos helyszínen kívüli és helyszíni gyógyszerellenőrzési rendszer létezik, amelyek közül a leghosszabb ideje működő a hollandiai „Drug Information and Monitoring System” (DIMS). Ez a szolgáltatás a kábítószer használó személyeket tájékoztatja az adott kábítószer tartalmáról, és ártalomcsökkentő üzenetet közvetít, amely a kábítószer-minták kémiai összetételére vonatkozó tudományos információkon alapul. A DIMS minőségi információkat is közzétesz a hollandiai kábítószer-minták tartalmának változásáról.

A helyszíni kábítószer-vizsgálati szolgáltatások számos uniós országban létrejöttek már, és lehetőséget nyújthatnak rövid beavatkozásokra olyan személyekkel, akik általában nem veszik igénybe a szolgáltatásokat. A 2011-ben létrehozott transzeurópai droginformációs projekt (TEDI) olyan európai helyszíni drogellenőrző szolgálatok hálózata, amelyek egy európai nyomon követési és információs rendszeren belül megosztják egymással szakértelmüket és adataikat. A TEDI fő célja a közegészségügy és a kapcsolódó programok javítása releváns adatok szolgáltatásával. E cél elérése érdekében a TEDI az EMCDDA-val együttműködve adatgyűjtési rendszert fejlesztett ki, amely segít nyomon követni az európai kábítószer-trendek alakulását.

Következtetések a szakpolitikára és a gyakorlatra

Alapvető tudnivalók

- Fontos a környezeti megelőzés biztosítása, amelyet iránymutatások és szabványok támogatnak.
- A szabadidős környezetben bekövetkező nemkívánatos események kezeléséhez szükség van a sürgősségi osztályokhoz kapcsolódó sürgősségi egészségügyi

ellátásra. Az európai iránymutatások hasznos forrást jelenthetnek ebben a kérdésben.

- A közösségi alapú kezdeményezések, amelyek összehangolt beavatkozásokat nyújtanak, valószínűleg hatékonyabb végrehajtási stratégiát jelentenek, mint az önálló intervenciók kidolgozása. Az ilyen programok gyakran ötvözik a közösségi mozgósítást, a személyzet képzését és a végrehajtást, és hatékonyak tűnnek az erőszak, a problémás alkoholfogyasztás és az utcai balesetek csökkentése terén.

Lehetőségek

- A szabadidős környezetben a kábítószerekkel kapcsolatos ártalmak csökkentésére irányuló bevált gyakorlatok és megelőzési stratégiák arányának növelése, valamint hatékonyságuk értékelésének előmozdítása.

Hiányosságok

- A szórakozóhelyek látogatóinak tájékoztatásából származó előnyökre vagy a kortársak általi (gyakran ártalomcsökkentő) oktatás hatékonyságára vonatkozó adatok korlátozott számúak. Ezek az intézkedések potenciálisan kontraproduktívak lehetnek, ezért több kutatásra van szükség a kockázatokról szóló tájékoztatás leghatékonyabb módjairól, a biztonságosabb használati stratégiák ösztönzéséről stb.
- A kábítószer-vizsgáló szolgáltatások potenciálisan csökkenthetik az ártalmakat, és lehetőséget biztosíthatnak annak nyomon követésére, hogy egy adott környezetben milyen kábítószereket fogyasztanak. Azonban még további kutatásokra van szükség a szolgáltatási modellek hatékonyságát illetően.

Források

URL1: https://www.emcdda.europa.eu/publications/mini-guides/recreational-settings-and-drugs-health-and-social-responses_en

URL2: <http://www.hntinfo.eu/>

URL3: https://www.emcdda.europa.eu/spotlights/spotlight-drug-checking_en

URL4: [https://www.emcdda.europa.eu/best-practice/evidence-summaries_en?evidence terms=&evidence rating=All&outcome=All&evidence summary area=All&substance=All&target=1033](https://www.emcdda.europa.eu/best-practice/evidence-summaries_en?evidence%20terms=&evidence%20rating=All&outcome=All&evidence%20summary%20area=All&substance=All&target=1033)

URL5: [http://www.hntinfo.eu/interventions?f%5b%5d=field itvt type:3548](http://www.hntinfo.eu/interventions?f%5b%5d=field%20itvt%20type%3A3548)

URL6: [http://www.hntinfo.eu/interventions?f%5b%5d=field itvt type:3549](http://www.hntinfo.eu/interventions?f%5b%5d=field%20itvt%20type%3A49)

URL7: [http://www.hntinfo.eu/interventions?f%5b%5d=field itvt type:3547](http://www.hntinfo.eu/interventions?f%5b%5d=field%20itvt%20type%3A47)

URL8: [http://www.hntinfo.eu/interventions?f%5b%5d=field itvt type:3528](http://www.hntinfo.eu/interventions?f%5b%5d=field%20itvt%20type%3A28)

URL9: [http://www.hntinfo.eu/interventions?f%5b%5d=field itvt-type:3527](http://www.hntinfo.eu/interventions?f%5b%5d=field%20itvt%20type%3A527)